

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

dru18_ceska_numismatika

Česká numismatika

Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0950
Kódování materiálu	VY_32_INOVACE_dej1_dru18
Označení materiálu	dru18_ceska_numismatika
Název školy	Gymnázium Kladno
Autor	Mgr. Ladislava Růžičková
Anotace	Vývoj českého mincovnictví od Keltů až po vznik České republiky
Předmět	Dějepis
Tematická oblast	Pomocné vědy historické
Téma	Numismatika, nástin vývoje českého mincovnictví
Očekávané výstupy	Studenti budou seznámeni s jednotlivými druhy měny, která vznikala na našem území. Dokáží na základě získaných informací zhodnotit vývojová období našeho státu, doloží tyto poznatky fakty získanými i v běžných hodinách dějepisu a samostudiem. Zaměří se především na ekonomickou oblast.
Klíčová slova	Duhovky, denáry, brakteáty, pražský groš, dukáty, tolar, flútek, zlatka, bankocetle, koruna.
Druh učebního materiálu	Přednáškový list, doplněný obrazovým materiálem, mince
Ročník	třetí
Cílová skupina	vyšší stupeň osmiletého gymnázia, čtyřleté gymnázium
Ověřeno	14.1.2013 SDEJ
Pokud není uvedeno jinak, uvedený materiál je z vlastních zdrojů autora	

Metodický pokyn

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

dru18_ceska_numismatika

NÁSTIN ČESKÉHO MINCOVNICTVÍ A PENĚŽNICTVÍ

1. Keltové – ražba vlastních mincí, jednalo se o STATÉRY neboli DUHOVKY

Obr. č. 1

2. Germáni – neznali ražbu mincí, ale používali mince římské
3. Slované – zpočátku pouze směna zboží za zboží, později se staly platidlem látkové plátěné šátečky
4. První ražba provedena za prvních Přemyslovců v 10. století, konkrétně za vlády Boleslava I. Mince se nazývaly DENÁRY. Byly určeny na platby luxusního zboží, obyčejní lidé jimi neplatili. Nejstarší mincovna se patrně nacházela v Praze na území dnešní Malé Strany. Za Boleslava II. se mincovna stěhuje na Vyšehrad.
5. V 10.století vzniká také konkurenční měna. Jde o denáry, ražené rodem Slavníkovců.
6. V 10.století razila vlastní mince i kněžna EMMA, manželka Boleslava II..
7. Roku 1050 proběhla první měnová reforma, provedl ji kníže Břetislav, důvodem byl pokles hodnoty denáru. Zavedl PRAŽSKOU HŘIVNU (1hřivna je rovna 200 denárům).

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

dru18_ceska_numismatika

8. Za vlády PŘEMYSLA OTAKARA I. jsou raženy BRAKTEÁTY, jsou jednostranné, na přední straně je vyobrazen dvouocasý lev. Měly trojí podobu – široké, střední a malé. Lišily se hmotností.

Obr. č. 2

9. Objevem ložisek stříbra v Kutné Hoře dochází k několika novinkám. Proběhla další měnová reforma. Král VÁCLAV II., nechal razit nové mince – PRAŽSKÝ GROŠ, (váha 4 gramy). Zároveň je stará měna stažena z oběhu. Další novinkou byl vznik mincovny ve Vlašském dvoře, v Kutné Hoře a poslední novinkou bylo vydání královského horního regálu, který uzákoňoval právo panovníka na výnosy z těžby, na předkup drahého kovu a právo razit mince.

Obr. č. 3

10. Za vlády LUCEMBURKŮ nechává JAN LUCEMBURSKÝ razit zlaté FLORENY, jeho syn KARELVI. razí zlaté DUKÁTY.
11. V době husitské, stagnuje těžba stříbra a zastavuje se i ražba mincí. Čechy se dostávají do ekonomického úpadku. Husité razí minci zvanou FLÚTEK, byla pouze měděná. Po obnovení těžby stříbra jsou v Kutné Hoře raženy mince zvané PENÍZE a HALÉŘE.
12. Po obnovení země nechává LADISLAV POHROBEK razit TLUSTÝ GROŠ (28, 44g stříbra)
13. JIŘÍ z PODĚBRAD obnovuje ražbu PRAŽSKÉHO GROŠE, ponechává v oběhu peníze i haléře.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

dru18_ceska_numismatika

14. JAGELLONCI razili TLUSTÝ GROŠ (11,65 g stříbra), TLUSTÝ BÍLÝ PENÍZ (3,40 g stříbra)
15. V 16. století opět vzniká konkurenční měna. Jedná se o ŠLIKOVSKÝ TOLAR, nechal je razit ŠTĚPÁN ŠLIK z HOLÍČE. Šlikové měli svoji mincovnu v Jáchymově. Podle ní se minci říkalo JOACHIMSTHALER GULDENGROSCH, byla velmi kvalitní, používala se jako mezinárodní platidlo. Často byly pro svůj vysoký obsah stříbra roztaveny.
16. HABSBURKOVÉ používali pražský groš, bílé peníze, halěře, tolary a cizí měny. Nově FERDINAND I. zavádí krejcarů. Češi je odmítají, a proto dochází k návratu k původním měnám. Po vypuknutí stavovského povstání a krátké vládě FRIDRICH A FALCKÉHO je znovu obnoven krejcarový systém, který byl používán až do roku 1892. V roce 1759 byly raženy poprvé drobné mince, používané pouze v Čechách, jmenovaly se GREŠLE, byly vyrobené z mědi.
17. Za panování MARIE TEREZIE dochází k dalším změnám, jsou raženy ZLATKY, každá obsahuje 100 krejcarů. Kromě toho v roce 1762 jsou poprvé užity papírové peníze BANKOCETLE. (Nejedná se o opravdové peníze, ale o státní dluhopisy).

Obr. č. 4

18. Za Habsburků uzákoněna ražba KORUNY, na zlatém standardu. Jde o mince v hodnotě 20K, 10K, 100K, ze zlata, 5k, 2K, 1K, ze stříbra. Drobné halěře byly z niklu a bronzu. Papírové bankovky byly také v oběhu.
19. Po vzniku ČESKOSLOVENSKÉ REPUBLIKY byl přijat korunový systém, v roce 1919 byla jako státní měna uzákoněna KORUNA ČESKOSLOVENSKÁ. Předcházela měny z rakouských korun na československé. Další měna proběhla v roce 1933

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

dru18_ceska_numismatika

v souvislosti se světovou hospodářskou krizí, šlo spíše o totální znehodnocení měny a hlubokou inflaci. Za vlády KSČ proběhla měnová reforma v roce 1953, znamenala ožebračení většiny občanů. Po vzniku ČESKÉ REPUBLIKY v roce 1993, došlo pouze ke změně názvu, vznikla KORUNA ČESKÁ.

20. Poznámka: v letech 1939 až 1945 byla na našem území používána německá marka, česká koruna byla devalvována k marce v poměru 3 : 1, v důsledku nedostatku potravin a dalšího zboží byl vytvořen lístkový systém, který nahradil platidla, fungoval i krátké období po válce.

Prameny a literatura

- [1] SLANINA, Jar. Čechy – země keltských pokladů. *Procproto.cz* [online]. [cit. 2013-01-06]. Dostupné z: <http://procproto.cz/historie/cechy-zeme-keltskych-pokladu/>
- [2] Brakteát. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2013-01-06]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Brakte%C3%A1t>
- [3] autor neuveden. Nejznámější česká mince Pražský groš: Tlustý groš. In: [online]. [cit. 2013-01-06]. Dostupné z: <http://h-numismatika.mypage.cz/menu/mince-ceskych-zemi/nejznamejsi-ceska-mince-prazsky>

Zdroje obrázků

- [1] Wolfgang. [cit. 2013-01-06]. Dostupný pod licencí Creative Commons na WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:KB_-_Kelten_Goldm%C3%BCnzen.jpg>
- [2] KOZÁK, Martin. [cit. 2013-01-06]. Dostupný pod licencí Creative Commons na WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Brakteat_Premysl_II.jpg>
- [3] MANSKE, Magnus. [cit. 2013-01-06]. Dostupný pod licencí Creative Commons na WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Pr_gros_vaclav2.jpg>
- [4] volné dílo, *věrná fotografická reprodukce původního dvourozměrného uměleckého díla. Doba ochrany majetkových autorských práv již vypršela.*
A "Bancozettel" from 1762, the first paper money issued in Austria.